

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2022-369

27.4.2022

Ly Forsikring ASA

Bilansvar

Påkjørsel – fotgjenger - bru - oppreisningserstatning – grov uaktsomhet? – bal. § 4.

Skadelidte (fotgjenger) kom i klem mellom skadevolders lastebil og broens rekkverk. Skadelidte pådro seg store muskelskader i låret og et kutt i hodet. Saken reiste spørsmål om skadevolder hadde opptrådt grovt uaktsomt og i så fall oppreisningserstatningens størrelse. Etter en konkret vurdering av sakens dokumenter bemerket nemnda at skadevolder hadde opptrådt sterkt klanderverdig og utvist grov uaktsomhet. Nemnda bemerket videre at skadelidte ble påført en stor muskelskade i låret/ kutt i hodet og hadde hatt flere operative inngrep som følge av hendelsen. Etter nemndas vurdering var saken alvorlig og nemnda konkluderte med at fremsatte krav på kr 75 000 ville være en rimelig oppreisningserstatning. Nemnda bemerket at oppreisningsbeløpene hadde økt i senere tid. Skadelidte ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Skadelidte ble som fotgjenger utsatt for et trafikkuhell 19.6.19. Han ble klemt mellom skadevolders lastebil og broens rekkverk. Skadelidte fikk store muskelskader i låret og et kutt i hodet.

Politiet etterforsket saken. En rapport fra Statens Vegvesen viser at bredden på kjørefeltet var tre meter, at kjøretøyet var 2,55 meter bredt og veide over 50 tonn med last. I rapporten er det konkludert med at det har vært maksimalt 50-60 cm klaring mellom lastebilen og rekkverket.

Selve hendelsen ble filmet av lastebilens kamera ("dash-cam"). Videoen viste at skadelidte vinket kort til skadevolder før skadelidte gikk over til siden av veibanen og opp på murkanten og holdt seg i autovernet. Rett etter at skadevolder hadde passert skadelidte ble han oppmerksom på at han hadde kjørt over noe og stanset kjøretøyet. Det var tre personer som arbeidet på brua da hendelsen skjedde, men ingen var vitne til hendelsesforløpet.

Skadevolder har forklart til politiet at da han kjørte over brua kom skadelidte og "fektet med armene" og krysset veien foran skadevolder. Skadelidte stilte seg på høyre side av brua for skadevolder. Der var det en veldig smal passasje/fortauskant hvor skadelidte stod. Skadevolder mente at skadelidte stod med kroppen vendt mot lastebilen. Hele lastebilen hadde passert skadelidte før skadevolder kikket i speilet og så at skadelidte var blitt truffet av hjulet på den nest siste akselen på tilhengeren.

Skadelidte ble innlagt på sykehus med store muskelskader i låret og måtte transplantere hud. I tillegg hadde han et kutt i hodet. Han lå 42 dager på sykehus.

Skadelidte, som er døv, sendte 5.8.19 politiet en skriftlig forklaring:

Jeg står på broen og ser på noen fiskere i elva og ser at lastebilen kommer i mot meg.

Ut fra min posisjon, ser jeg at det pga vegarbeid på broen er for liten plass til at lastebilen kan passere meg uten risiko for å skade meg.

Da lastebilen ikke stopper vinker jeg til ham med for å være sikker på at sjåføren ser meg, og da stoppe.

Jeg får øyekontakt men skjønner av blikket fra sjåføren og lastebilens manglende oppbremsing at sjåfør ikke har planer om å stoppe. Jeg bykset til siden og holder meg fast til autovernet for å unngå å bli truffet av lastebilen og ser at det heldigvis er plass mellom autovern og lastebil, men ser at avstanden mellom lastebil, meg selv og autovernet minker etter hvert som lastebilen passerer meg i sakte fart. Jeg roper stopp! Stopp! Gjentatte ganger men lastebilen fortsetter å kjøre, og jeg klamrer meg fast til autovernet, avstanden fortsetter å minke og tilslutt blir jeg klemt mellom autovern og lastebil, lastebilen drar meg ned mot asfalten. På vei ned slår jeg hodet, jeg blir truffet av noe som gir etter, tror det kan være skjermen over hjulet, hjulet begynner å kjøre over tærne mine og jeg tenker at nå er jeg ferdig, heldigvis stopper lastebilen brått. Etter en stund kommer sjåføren, jeg roper til ham "Hvorfor stoppet du ikke!" Sjåføren snur seg og forsvinner, deretter kommer det en av de som jobbet med vegarbeid på broen og klarer å få sparket løs bena mine fra hjulet og asfalten, sko og sokk står da fortsatt klemt under hjulet. Jeg åler meg ut under lastebilen og til motsatt side av lastebilen, får deretter hjelp videre.

Skadelidte ble avhørt av politiet 23.9.19.

Fastlegens journalnotat 14.1.21 viser at skadelidte har smerter i rygg, hofter, kne og vrist, og halter på grunn av smertene.

Tingretten frifant skadevolder 25.2.21. Et flertall la til grunn at han ikke hadde opptrådt uaktsomt.

Selskapet erkjente ansvar for skade etter bilansvarsloven (bal.) § 4 og har betalt ménerstatning i gruppe 1. Partene var enige om at det ikke var grunnlag for erstatning for utgifter og inntektstap, men uenige om skadelidte hadde krav på oppreisningserstatning.

Påtalemyndigheten anket frifinnelsen til lagmannsretten og skadelidte fremsatte på ny krav om oppreisningserstatning. Lagmannsretten opphevet 3.6.21 enstemmig tingrettens dom med hovedforhandling. I domspremissene heter det:

Lagmannsretten finner denne vurderingen for snever. Vegtrafikkloven § 3 er også et faredelikt, jf. formuleringen «så det ikke kan oppstå fare ...». Flertallet har ikke vurdert hvorvidt tiltalte oppfylte sin lovbestemte plikt til vurdere eventuelle farer og risikoforhold ved å passere fornærmede på broen. Slik lagmannsretten ser det, må det ha vært nærliggende for tiltalte at fornærmede kunne bli redd idet det store vogntoget langsomt ville passere svært nær ham, og at han av den grunn ikke ville klare å stå helt stille klemt opp mot broens rekkverk. Selv om avstanden mellom vogntoget og fornærmede var tilstrekkelig til passering, kan ikke flertallet nøye seg med å konstatere at det var mulig å passere ham, men må også drøfte hvorvidt tiltaltes valg om å fortsette å kjøre kunne lede til farlige situasjoner grunnet eksempelvis angstreaksjoner hos fornærmede, eller andre uforutsette hendelser.

Det fremkommer heller ikke av domsgrunnene hvorvidt flertallet har vurdert hvorvidt tiltalte hadde realistiske handlingsalternativer. Lagmannsretten peker på at det for eksempel ville vært enkelt å stoppe vogntoget og gitt tegn til fornærmede om at han måtte gå over veien til det trygge og sperrede venstre kjørefeltet. Dette ikke ville medført noe trafikkfare verken for fornærmede eller eventuell øvrig trafikk, og ville effektivt fjernet den ulykkesrisikoen som realiserte seg da tiltalte valgte å fortsette kjøringen. Det forhold at tiltalte satt høyt i styrehuset på motsatt side av der fornærmede befant seg, er, slik lagmannsretten ser det, heller egnet til å styrke kravene til tiltaltes aktsomhet vedrørende hans behov for kontakt med fornærmede før passering. Betydningen av fornærmedes bevegelser inn mot rekkverket de siste ca. 5 sekundene før passeringen, og hans vifting med avisen mot vogntoget, er heller ikke tilstrekkelig drøftet av flertallet. Det har dessuten lagt vekt på at fornærmede ble stående mot rekkverket mens tiltalte kjørte mot ham. Det skulle også vært vurdert om det var forsvarlig å tolke dette som aksept av passering, eller om tiltalte burde ha overveiet hvorvidt det kunne ha sin bakgrunn i frykt for å bevege seg ut i vegbanen foran en vogntog som nærmet seg.

De nevnte forholdene skulle vært vurdert med det strenge aktsomhetskravet for yrkessjåfører av tunge kjøretøy som bakteppe. Den aktuelle trafikksituasjonen påkalte særskilt aktpågivenhet.

Avslutningsvis bemerker lagmannsretten at videoopptak fra vogntogets "Dash Cam" dokumenterer at tiltalte snakker kontinuerlig i fastmontert mobiltelefon fra før han nærmer seg broen og til ulykken har skjedd. Dette er ikke nevnt i tingrettens dom, men er en vitterlig kjensgjerning som også dommerne i tingretten var klar over. Når en vogntogfører nærmer seg spesielle forhold i trafikkbildet, må oppmerksomheten skjerpes.

Flertallet skulle – som et ledd i helhetsvurderingen - ha vurdert hvorvidt det var forsvarlig av tiltalte å fortsette telefonsamtalen mens han passerte en fotgjenger på kloss hold, med bare noen titalls centimeters avstand mellom vedkommende og vogntoget som var nærmere 22 meter langt og veide ca. 50 tonn.

Lagmannsretten har vurdert om det er grunnlag for å avsi ny dom, og har merket seg at tiltalte under ankeforhandlingen klart gav uttrykk for at han aksepterte dette "uansett resultat". Han ønsker å bli ferdig med saken.

Lagmannsretten har imidlertid kommet til at de domsgrunner som lagmannsretten er bundet av er for spinkle til at det er forsvarlig å avsi ny dom. Dommen med hovedforhandling blir derfor å oppheve for så vel straffekravet som det sivile kravet.

Også det sivile kravet vil bli prøvd ved ny hovedforhandling i tingretten.

Påtalemyndigheten ila deretter skadevolder et forelegg på kr 12 000. Forelegget er godtatt.

Skadelidte krevde oppreisningserstatning av selskapet som avviste kravet fordi det mente at det ikke var sannsynliggjort at skadevolder opptrådte grovt uaktsomt.

Skadelidte har i det vesentlige anført at han har krav på oppreisningserstatning med inntil kr 75 000. Skadevolder opptrådte grovt uaktsomt, da han fortsatte å kjøre lastebilen over broen etter at han hadde observert skadelidte. Det er skjerpene at skadevolder er yrkessjåfør, og at han snakket i telefonen mens han kjørte over broen.

Selskapet har i det vesentlige anført at skadelidte ikke har krav på oppreisningserstatning. Det er ikke sannsynliggjort at skadevolder opptrådte grovt uaktsomt, jf. skadeerstatningslovens loven § 3-5. Det bør tillegges vekt at tingrettens flertallet ikke fant det bevist at skadevolder hadde opptrådt uaktsomt og frifant skadevolder. Han har vedtatt forelegget for å bli ferdig med saken, men det innebærer ikke en erkjennelse av grov uaktsomhet.

Subsidiært vil en oppreisningserstatning på kr 75 000 være for høy. Selv om oppreisningsbeløpene har økt noe de siste årene, bør en erstatning i denne saken begrenses til det nedre sjiktet, det vil si til kr 10 000–20 000.

Saken bør avvises fra behandling i Finansklagenemnda, jf. vedtekter for Finansklagenemnda pkt. 4.1 d). Faktum i saken tilsier at saken ikke egner seg for skriftlig nemndbehandling.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken gjelder om skadelidte har krav på oppreisningserstatning etter bal. § 4 annet punktum jf. skadeserstatningsloven § 3-5, og i tilfelle hvor mye.

Rett til erstatning for ikke-økonomisk skade forutsetter at skadevolder har utvist grov uaktsomhet eller forsett. Høyesterett har i en sak om tolkingen av uttrykket "grov uaktsomhet" i en bilansvarssak uttalt at grov uaktsom oppførsel må representere "et markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte", jf. Rt-2009-6 avsnitt 49.

Vurdering av en skadevolders handlemåte forutsetter en helhetsvurdering hvor momenter som skadepotensiale, fart, trafikkbilde og handlingsalternativer vil kunne bli trukket inn.

Selskapet har anført at det bør tillegges vekt at flertallet i tingretten frifant skadevolder. Nemnda peker for sin del på at tingrettens dom med hovedforhandling ble opphevet av lagmannsretten, blant annet fordi tingrettens flertall ikke hadde begrunnet sitt standpunkt tilfredsstillende. Nemnda kan da ikke se at det er grunn til å tillegge flertallets syn vekt.

Nemnda kan heller ikke se at den omstendighet at skadevolder har vedtatt forelegget har betydning for vurderingen av skadelidtes rett til oppreisningserstatning.

Nemnda viser til at videoen fra kamerat på dashbordet i kjøretøyet viser at skadelidte kunne ses på lang avstand og at han viftet med armene til skadevolder. Nemnda legger derfor til grunn at skadevolder hadde sett og var kjent med at skadelidte var på broen. Nemnda legger videre til grunn at det var vegarbeid på det aktuelle stedet med lysregulering og at bredden på kjørefeltet på tidspunktet var ca. 3 meter, mens vogntoget hadde en bredde på 2,55 meter.

Trafikksituasjonen påkalte en særlig aktpågivenhet. Det er tale om kjøring i et smalt kjørefelt på en bro med en bred og lang tømmertransport. Nemnda finner å måtte legge til grunn at skadevolder var klar over at det var en stor risiko for at vogntoget ville kunne treffe skadelidte som hadde stilt seg på murkanten og holdt seg fast i autovernet. Skadevolder kunne ha stanset kjøretøyet og sørget for at skadelidte fjernet seg fra broen. Skadevolder satt dessuten høyt i styrehuset og på motsatt side av den hvor skadelidte befant seg, noe som økte kravene til aktsomhet gitt at skadelidte sto tett inntil autovernet på en smal murkant.

Skadevolder er yrkessjåfør. I LB-2016-154446 la lagmannsretten i en sak om påkjørsel i et fotgjengerfelt lagt til grunn, at det må stilles særlige krav til aktsomhet når man kjører en lastebil med stort skadepotensiale. Nemnda er enig i at det må stilles særlige krav til aktsomheten til en yrkessjåfør i en situasjon som den aktuelle, særlig når skadelidte ikke har mulighet å komme seg bort når skadevolder velger å fortsette sin kjøring.

Lagmannsretten har også vist til at skadevolder snakket i telefon under forbikjøringen. Det må antas å ha avledet hans oppmerksomhet noe fra kjøringen. Slik nemnda ser det, var det klanderverdig ikke å avslutte telefonsamtalen under kjøringen over brua med et slikt trangt kjørefelt og en person ved siden av bilen.

Etter nemndas syn har skadevolder opptrådt sterkt klanderverdig og utvist grov uaktsomhet. Skadelidte har da rett til oppreisningserstatning.

Skadelidte har fremsatt krav om en erstatning på kr 75 000. Selskapet har subsidiært gjort gjeldende at det er for høyt og beløpet bør fastsettes i størrelsesorden kr 10 000-20 000.

Skadelidte har fått en stor muskelskade i låret og et kutt i hodet. Han har hatt flere operative inngrep, transplantert hud og var til sammen innlagt på sykehus i 42 dager. Det er opplyst at han halter og fortsatt har smerter i låret. Slik nemnda ser det, er saken alvorlig og skadelidte er påført varig skade. Forholdene tatt i betraktning mener nemnda at det fremsatte vil være en rimelig oppreisningserstatning. Nemnda viser her til at oppreisningsbeløpene har økt i senere tid.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Skadelidte gis medhold.

Ved behandlingen deltok Karin M. Bruzelius (leder), Jane Ytreøy Grøndalen (selskapsrepresentant) og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).